

یادداشت

بازار آتلاین طلا، بلانکلیف میان بانک مرکزی و هیئت مقررات‌زدایی خالی فروشی در انتظار سامانه‌ای که نیامد

کلزار آقانی

کارشناس مسائل خط‌مشی‌گذاری اقتصادی

نظام تنظیم‌گری پلتفرم‌های آنلاین طلا در ایران با وجود تصویب دستورالعمل‌های متعدد و ابلاغ ضوابط از سوی بانک مرکزی، همچنان با چالش‌های ساختاری جدی مواجه است. توقف مکرر صدور مجوزها، اختلاف‌نظر میان نهادهای نظارتی و تأخیر در راه‌اندازی سامانه ناظر، تصویری از یک نظام نظارتی ناهماهنگ و ناقص ارائه می‌دهد که نه‌تنها نتوانسته از تکرار بحران‌هایی مانند ورشکستگی زریاد جلوگیری کند، بلکه خود به عاملی برای سردرگمی فعالان و کاربران تبدیل شده است. پرسش کلیدی این است که آیا نظام تنظیم‌گری و نظارت فعلی بر پلتفرم‌های آتلاین طلا، با توجه به ساختار چندمرجعی و فقدان هماهنگی مؤثر، می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای این بازار نوپا باشد یا نیازمند بازطراحی است؟

چارچوب قانونی و مقرراتی حاکم

پایه‌ترین سند قانونی در این حوزه، تصویب‌نامه شماره ۱۳۴۱۰۷/۱۳۴۰۳۷-۶۴ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۴ هیئت وزیران با عنوان «دستورالعمل اجرایی خرید و فروش طلا و نقره به‌صورت برخط (آتلاین)» که مهم‌ترین مفاد این دستورالعمل عبارتند از:

● مرجع صدور مجوز: اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی به عنوان نهاد مسئول صدور، تمدید و ابطال مجوز فعالیت پلتفرم‌ها تعیین شده، اما صدور مجوزها باید با تأیید بانک مرکزی انجام شود.

● الزام به سامانه ناظر: بانک مرکزی موظف است ظرف سه ماه، سامانه‌ای ناظر بر عملکرد و تعهدات پلتفرم‌های آتلاین طراحی و راه‌اندازی کند که موجودی طلا و معاملات کاربران را به‌صورت مستمر پایش کند.

● ممنوعیت معاملات مستقیم: معاملات فقط از طریق اشخاص مشمول و سکوهای مجاز انجام و معاملات مستقیم بین مشتریان با انتقال بین کاربران ممنوع است.

● ممنوعیت عیارهای غیرمجاز: ممنوعیت معاملات با عیارهای پایین‌تر از ۷۵۰ برای طلا و ۹۲۵ برای نقره.

● کارگروه هماهنگی و نظارت: کارگروهی متشکل از نمایندگان بانک مرکزی، دادستانی، وزارت صمت، وزارت اطلاعات، اتاق اصناف و سایر دستگاه‌ها.

● مهلت تطبیق: پلتفرم‌های فعال پیش از ابلاغ این مصوبه، دو‌ماه فرصت تطبیق فعالیت با ضوابط جدید دارند.

ضوابط بانک مرکزی درباره خرانه‌داری شمش طلا

بانک مرکزی در راستای دستورالعمل یادشده، «ضوابط ناظر بر خرانه‌داری شمش طلا و نقره توسط اشخاص حقوقی مورد تأیید بانک مرکزی برای سکوهای خرید و فروش طلا و نقره به صورت برخط» را ابلاغ کرد. مهم‌ترین مفاد این ضوابط:

● خرانه‌های تحت نظارت بانک مرکزی: تنها خرانه‌هایی که زیرنظر مؤسسات اعتباری دارای تأییدیه بانک مرکزی فعالیت می‌کنند، مجاز به نگهداری طلای مرتبط با سکوهای خرید و فروش آتلاین هستند.

● اصلات‌سنجی اجباری: خرانه موظف است برای اصلات‌سنجی طلای تحویلی، قرارداد سه‌جانبه‌ای میان خود، سکوی فروش و عامل اصلات‌سنجی منعقد کند.

● پشتوانه واقعی: خرانه موظف است شمش‌های استاندارد طلا را به نام اشخاص مشمول نگهداری و تمام اطلاعات مربوط به دریافت، نگهداری و تحویل طلا در سامانه نظارتی بانک مرکزی ثبت شود.

● حق دریافت فیزیکی: خرانه پس از ثبت درخواست و تأیید آن در سامانه، موظف به تحویل طلای فیزیکی به متقاضی است. پلتفرم‌ها مکلفند از طریق قرارداد با خرانه، امکان تحویل فیزیکی را فراهم کنند.

● بیمه اجباری: خرانه‌ها موظف به تأمین پوشش بیمه‌ای متناسب با میزان طلای نگهداری‌شده.

ساختار صدور مجوز: چندمرجعی

بر اساس مقررات موجود، پلتفرم‌های آتلاین طلا برای فعالیت باید مجوزهای زیر را دریافت کند:

- اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی؛ مجوز اصلی فعالیت با تأیید بانک مرکزی
- اتحادیه صنف طلا و جواهر؛ مجوز صنفی
- پلیس فتا؛ تأییدیه الزامات امنیتی
- مرکز توسعه تجارت الکترونیکی؛ نماد اعتماد الکترونیکی
- سازمان نظام صنفی رایانه‌ای؛ مجوز مرتبط
- بانک کارگشایی؛ تأییدیه همکاری خرانه‌ای

بررسی وضعیت سامانه ناظر

صدور مجوز پلتفرم‌های آتلاین طلا بیش از یک سال به طول انجامید که این خود می‌تواند مکتربا به سامانه مزبور باشد. بانک مرکزی بر اساس مصوبه هیئت وزیران موظف بود سامانه‌ای ناظر بر معاملات آتلاین طلا راه‌اندازی کند تا موجودی طلا و معاملات کاربران را مستمر پایش کند. وجود سامانه ناظر، شرط اساسی برای پیشگیری از خالی‌فروشی و تطابق لحظه‌ای موجودی طلا با تعهدات پلتفرم‌هاست. با توجه به وضعیت رو به رشد این صنعت، ارائه آمار در تصمیم‌گیری‌ها کمک‌کننده خواهد بود.

- ۴۰۰ پلتفرم دارای مجوزند، اما فقط حدود ۹ پلتفرم در بازار فعال‌اند.
- ۵۰۸ پرونده در پلتفرم‌های آتلاین طلا طی سه سال گذشته تشکیل شده.
- حدود ۲۰۰ هزار کاربر یک پلتفرم به دلیل خالی‌فروشی با لغو فعالیت مواجه شده.
- حدود ۹۰ درصد کاربران کمتر از یک گرم طلا خریداری می‌کنند که نشان‌دهنده اقبال عمومی به سرمایه‌گذاری خرد برای حفظ ارزش پول در برابر تورم است.

بر اساس موارد پیش‌گفته، چالش‌های اساسی ذیل همچنان به قوت خود باقی است.

الف. چندمرجعی‌بودن نظام نظارتی: وجود مراجع متعدد صدور مجوز و نظارت (اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی، اتحادیه طلا، بانک مرکزی، وزارت صمت، پلیس فتا، سازمان نظام صنفی رایانه‌ای) موجب سردرگمی فعالان و کاهش کارایی نظارت شده. ب. تأخیر در راه‌اندازی سامانه ناظر: با وجود گذشت بیش از ۹ ماه از ابلاغ دستورالعمل اجرایی، سامانه ناظر هنوز راه‌اندازی نشده. ج. توقف مکرر صدور مجوزها: توقف‌های چندباره، اعتماد فعالان اقتصادی به نظام تنظیم‌گری را خدشه‌دار کرده و موجب شده بسیاری از متقاضیان بیش از یک سال و نیم در انتظار مجوز بمانند.

یادداشت کامل را در سایت شرق بخوانید

«شرق» از علت شلوغی و تراکم جمعیت در پمپ‌بنزین‌های پایتخت گزارش می‌دهد

ازدحام در جایگاه‌های سوخت تهران

محدودیت در عرضه سوخت

فریدون یاسمی، مدیر شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی منطقه تهران اما به ایسنا گفته است: «با توجه به آسیب‌های واردشده به زیرساخت‌های ذخیره‌سازی و توزیع فراورده‌های نفتی تهران در جریان جنگ تحمیلی سوم، توزیع سوخت در پایتخت با محدودیت‌هایی مواجه است، اما پس از افزایش تقاضا، با فعال‌سازی فوری مسیرهای تأمین سوخت از سایر استان‌ها، تأمین سوخت تهران به‌صورت پایدار در حال انجام است و توزیع روزانه بنزین ۳۰ درصد افزایش داشته و در روزهایی به بیش از ۲۶ میلیون لیتر رسیده است که بالاترین میزان توزیع روزانه بنزین تهران در سال جاری به شمار می‌رود».

او در ادامه گفته است: «با اقدامات انجام‌شده برای تقویت مسیرهای تأمین و توزیع، محدودیت‌های ایجادشده در حال برطرف‌شدن است و پیش‌بینی می‌شود طی چند روز آینده این محدودیت‌ها به‌طور کامل رفع شود و زنجیره تأمین سوخت کشور در حال حاضر پایدار است و سوخت‌رسانی در تهران نیز با حداکثر ظرفیت ادامه دارد. ضمن اینکه باید از شهروندان درخواست کرد با مدیریت مصرف سوخت، کاهش تردهای غیرضروری با خودروهای شخصی، استفاده از حمل‌ونقل عمومی و بهره‌گیری از سوخت‌های جایگزین مانند سی‌ان‌جی در خودروهای دوگانه‌سوز، کارکنان شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی را در تداوم سوخت‌رسانی پایدار یاری کنند».

توزیع بنزین بیشتر می‌شود

محمدصادق عظیمی‌فر، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران هم کمبود بنزین را رد کرده و به صداوسیما گفته است: «با بهره‌برداری از پالایشگاه‌های آدیش جنوبی و مهر خلیج فارس تا پایان سال، روزانه حدود ۱۲ میلیون لیتر به ظرفیت تولید بنزین کشور افزوده می‌شود که معادل حدود ۹ درصد مصرف روزانه بنزین است». به گفته این مقام مسئول: «پالایشگاه آدیش جنوبی هم‌اکنون در حال دریافت خوراک است و فرایند بهره‌برداری از آن در حال انجام است. پالایشگاه مهر خلیج فارس نیز براساس برنامه، تا پایان سال به بهره‌برداری خواهد رسید که مجموع ظرفیت پالایشی این دو مجموعه را حدود ۱۸۰ هزار بشکه در روز می‌رسد و بهره‌برداری از این پالایشگاه‌ها افزون‌بر افزایش تولید بنزین، به افزایش تولید نفت‌گاز نیز کمک خواهد کرد و این دو پالایشگاه درمجموع روزانه حدود ۱۲ میلیون لیتر بنزین و حدود پنج میلیون لیتر نفت‌گاز تولید می‌کنند که به سبب تولیدات پالایشی کشور افزوده خواهد شد».

دولت و چالش ناترازی سوخت

تشکیل صف‌های طولانی مقابل پمپ‌های بنزین کشور در شرایطی رخ می‌دهد که این روزها دولت از ناترازی سوخت و سناریوهایی برای مهار این کسری سخن می‌گوید. براساس آمار شرکت پالایش و پخش فراورده‌های نفتی، در حال حاضر مصرف روزانه بنزین کشور به حدود ۱۳۵ میلیون لیتر رسیده است، درحالی‌که تولید پالایشگاه‌های کشور بین ۱۱۰ تا ۱۱۲ میلیون لیتر است. همچنین تولید بنزین پتروشیمی حدود ۹ میلیون لیتر است؛ یعنی مجموع تولید حدود ۱۲۱ میلیون لیتر در روز است و فاصله‌ای نزدیک به ۱۴ میلیون لیتر میان تولید و مصرف وجود دارد. شکاف بین تولید و مصرف انرژی در شرایطی است که بخشی از ظرفیت سوخت کشور در جنگ آسیب دید. در همین زمینه، ایسنا به نقل از عماد رفیعی، مدیر دفتر مدیریت مصرف شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران گفته است: «در جریان جنگ، فقط یکی از واحدهای پالایشی به‌صورت مستقیم مورد اصابت قرار گرفت که حدود نیمی از ظرفیت خود را از دست داد. همچنین آسیب به انبار نفت ری و برخی پالایشگاه‌های گازی پارس جنوبی، بر تولید و زنجیره تأمین فراورده‌ها اثر گذاشت». به گفته این مقام

مسئول: «در مقطعی حدود ۲۳۰ هزار بشکه از تولید کشور از دست رفت، اما بخش درخور توجهی از این ظرفیت بازیابی شده و نزدیک به ۵۰ درصد آن بازگشته است. ضمن آنکه پالایشگاه ستاره خلیج فارس نیز همچون گذشته با ظرفیت کامل در سرویس قرار دارد و آسیبی به ظرفیت تولید آن وارد نشده است. همچنین آسیب انبار نفت ری به طور مقطعی بر عملیات لجستیک و توزیع بنزین اثر گذاشت، اما حتی در روز وقوع حادثه و در میانه جنگ نیز توزیع بنزین در تهران متوقف نشد و کمبودی در عرضه رخ نداد».

او همچنین توضیح داده است: «عملیات بازیابی مخازن در حال انجام است و اکنون حدود ۵۰ درصد ظرفیت این انبار برای عملیات لجستیک مورد استفاده قرار می‌گیرد. بخش دیگری از نیاز تهران هم از پالایشگاه‌های کشور، ازجمله پالایشگاه اراک، تأمین می‌شود، ضمن اینکه پیش از جنگ هم سهمی از بنزین مورد نیاز تهران از این پالایشگاه تأمین می‌شد. غیر از این هم‌اکنون با استفاده بیشتر از ظرفیت پتروشیمی‌ها، تولید بنزین افزایش داشته است و در کنار پالایشگاه ستاره خلیج فارس، پتروشیمی نوری هم بخشی از تولید خود را در اختیار شرکت‌های تأمین بنزین قرار داده است». تولید بنزین توسط پتروشیمی‌ها البته اما و اگر بسیاری دارد و علاوه بر اینکه بنزین تولیدی پتروشیمی‌ها کیفیت لازم را ندارد، درواقع به این معناست که بخشی از ظرفیت تولید و صادرات پتروشیمی کشور تعطیل شده تا به جای آن بنزین تولید و سوزانده شود.

از آن سو دولت به محاصره دریایی کشور و توقف صادرات نفت اشاره کرده است که واردات بنزین را در شرایط فعلی دشوار می‌کند. با این حال کابینه پزشکیان می‌گویند سه سناریو برای مهار ناترازی بنزین در دست بررسی بوده است که حالا تقریباً یکی از آن سناریوها قطعی به نظر می‌رسد.

کاهش سهمیه سوخت در راه است

در همین زمینه محسن حاجی‌میرزایی، رئیس دفتر رئیس‌جمهوری، مداخله دولت در وضعیت سوخت کشور را ناگزیر دانست و گفت: «کاهش سهمیه‌های بنزین قطعی است. کسی بیش از سهمیه بخواهد بنزین خریداری کند، قیمت بالاتری خواهد داشت، اما هنوز این قیمت تعیین نشده است». او در عین حال تأکید کرد درباره سیاست‌های قیمتی هنوز گزینه واحدی وجود ندارد و دولت در حال بررسی راه‌های مختلف است. بیکری‌های «شرق» از وزارت نفت حاکی از آن بود که دولت بنا ندارد سهمیه ۶۴۰لیتری بنزین هزارو ۵۰۰ تومانی را تغییر دهد و حالا فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت، با تأیید این موضوع در صفحه شخصی خود نوشته است: «سهمیه بنزین با نرخ‌های هزارو ۵۰۰ و سه هزار تومان بدون تغییر حفظ خواهد شد و تاکنون هیچ تصمیمی برای افزایش قیمت بنزین گرفته نشده است. هرگونه اصلاح ساختاری نیز با رویکردی تدریجی، شیب ملایم و بدون واردکردن تکانه به زندگی و معیشت مردم انجام می‌شود». همچنین علی نبکراذ، نایب‌رئیس مجلس، به ایسنا گفته است: «براساس آخرین تصمیمی که درباره بنزین گرفته شد، مقرر شد قیمت بنزین افزایش پیدا نکند. همچنین مقرر شد سهمیه ۶۰ لیتر با نرخ هزارو ۵۰۰ تومان محفوظ بماند، سهمیه ۷۰ لیتر با نرخ سه هزار تومان به ۵۰۰ لیتر کاهش پیدا کند و سهمیه ۳۰ لیتر با نرخ پنج هزار تومان نیز به ۱۵ لیتر برسد؛ این تدبیر ارزشمندی بود که دولت و مجلس اتخاذ کردند و اعمال شد».

او همچنین تأکید کرده است هنوز تصمیمی برای نرخ چهارم بنزین گرفته نشده است. نبکراذ در پاسخ به این پرسش‌ش که چرا هنوز سهمیه بنزین شهریورماه اعلام نشده است، گفت: «دولت باید این موضوع را اعلام کند. اکنون تصمیم بر انتقال و تغییر سهمیه است».

خبر

ضرر ۲۴میلیارد دلاری قطر از انسداد تنگه هرمز

شش ماه پس از آنکه جنگ ایران صادرات گاز طبیعی مایع (الان‌جی) قطر از طریق تنگه هرمز را فلج کرد، محاسبات روترز نشان می‌دهد دومین صادرکننده بزرگ گاز طبیعی مایع در جهان با سقوط ۹۶درصدی صادراتش، ۲۴ میلیارد دلار از فروش خود را از دست داده است. به گزارش ایسنا، بر اساس داده‌های شرکت اطلاعات داده ICIS که روترز به آن استناد کرده است، تعداد محموله‌های الان‌جی که قطر موفق به صادرات آن شده، به ۱۸ محموله کاهش یافته که نسبت به ۵۰۹ محموله ارسال‌شده از قطر در مدت مشابه سال گذشته، کاهش یافته است. صادرات الان‌جی قطر مسلمان

بزرگ‌ترین قربانی کالاهای انرژی در جنگ بوده، زیرا قطر نتوانسته است به اندازه امارات در ماه‌های اخیر کشتی از هرمز خارج کند. کاهش صادرات قطر پیامدهای گسترده‌ای برای بازارهای جهانی الان‌جی و گاز دارد، به طوری که صادرات الان‌جی آمریکا از قیمت‌های بالا و مبدا بدون دریگی، سود می‌برد و اروپا بدون محموله‌های قطری باقی می‌ماند و برای پرکردن مخازن گاز پیش از زمستان با مشکل مواجه می‌شود. بسته‌شدن عملی تنگه هرمز حدود ۲۰ درصد از جریان روزانه الان‌جی جهانی را مختل کرده است. علاوه بر این، مجتمع مایع‌سازی گاز رأس لفان قطر در طول دریگی‌ها، آسیب دید. شرکت دولتی «قطر انرژی»، انتظار دارد آسیب به مجتمع الان‌جی رأس لفان، بزرگ‌ترین تأسیسات تولید الان‌جی جهان، حدود ۲۰ میلیارد دلار تعمیر آن تا پنج سال طول بکشد. «قطر انرژی» مجبور شده است در برخی از قراردادهای بلندمدت الان‌جی تا پنج سال وضعیت فورس‌ماژور اعلام کند. کمبود الان‌جی، قیمت گاز در آسیا و اروپا را به بالاترین سطح خود در سه سال گذشته رسانده و نگرانی‌هایی را در مورد بازسازی ذخایر گاز در اروپا پیش از زمستان آینده ایجاد کرده است. گلدمن ساکس اوایل ماه جاری اعلام کرد اگر بحران تنگه هرمز ادامه یابد و قیمت‌های نفتی در آسیا بالا بماند، قیمت گاز طبیعی در اروپا باید تا دسامبر افزایش یابد تا ذخایر اروپا با موجودی کافی برای زمستان آینده پر شود. بر اساس گزارش پایگاه خبری اوپل‌پرایس، از زمان آغاز بحران خاورمیانه، اروپا در بحبوحه افزایش قیمت‌ها در نبود اکثر حجم‌های قراردادی الان‌جی قطر، رقابت با آسیا را برای تأمین محموله‌های الان‌جی نفتی از دست داده است.

قیمت نفت کاهشی شد

قیمت نفت در پی مذاکرات ایران و عمان و امیدواری برای رفع اختلال تردد از تنگه هرمز بیش از دو دلار برای هر بشکه کاهش یافت. به گزارش ایما و به نقل از روترز، مذاکرات بین ایران و عمان و امیدواری برای رفع اختلال تردد از تنگه هرمز و عرضه نفت از منطقه خاورمیانه سبب شد قیمت نفت در معامله‌های روز چهارشنبه (چهارم شهریور) بیش از دو دلار بازاریا هر بشکه کاهش یابد. قیمت نفت خام شاخص برنت دریای شمال تا ساعت چهار و ۴۷ دقیقه روز چهارشنبه به وقت گرینویچ با دو دلار و ۳۰ سنت یا ۲.۶ درصد کاهش به ۸۶ دلار و ۲۸ سنت برای هر بشکه رسید. قیمت نفت برنت در ساعات‌های ابتدایی معامله به پایین‌ترین سطح از ۱۳ آگوست (۲۲ مرداد) رسید. قیمت هر دو شاخص نفتی در معامله‌های روز سه‌شنبه (سوم شهریور) بیش از سه درصد کاهش یافت. مینسورو مورایشی، تحلیلگر شرکت فوجیتومی سکيوريتز، گفت: بازار همچنان به تحولات مربوط به تردد کشتی‌ها از تنگه هرمز واکنش نشان می‌دهد و امیدواری برای پیشرفت در مذاکرات بین ایران و عمان سبب فروش شده است.

از دل معدن تا اوج اقتدار
IMIDRO
IRANIAN MINES AND MINING INDUSTRIES DEVELOPMENT AND RENOVATION ORGANIZATION
سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران

  @imidro
www.imidro.gov.ir

۱۱ اقدام برجسته ایمیدرو در دولت چهاردهم
تکمیل و بهره‌برداری از یک‌هزار و ۳۹۸ مگاوات نیروگاه جدید با هدف تقویت زیرساخت انرژی صنایع معدنی و کاهش محدودیت‌های تولید.

م الف ۱۷۹۵ شناسه آگهی۲۲۶۳۹۹۴

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت
هفته دولت گرمای باد